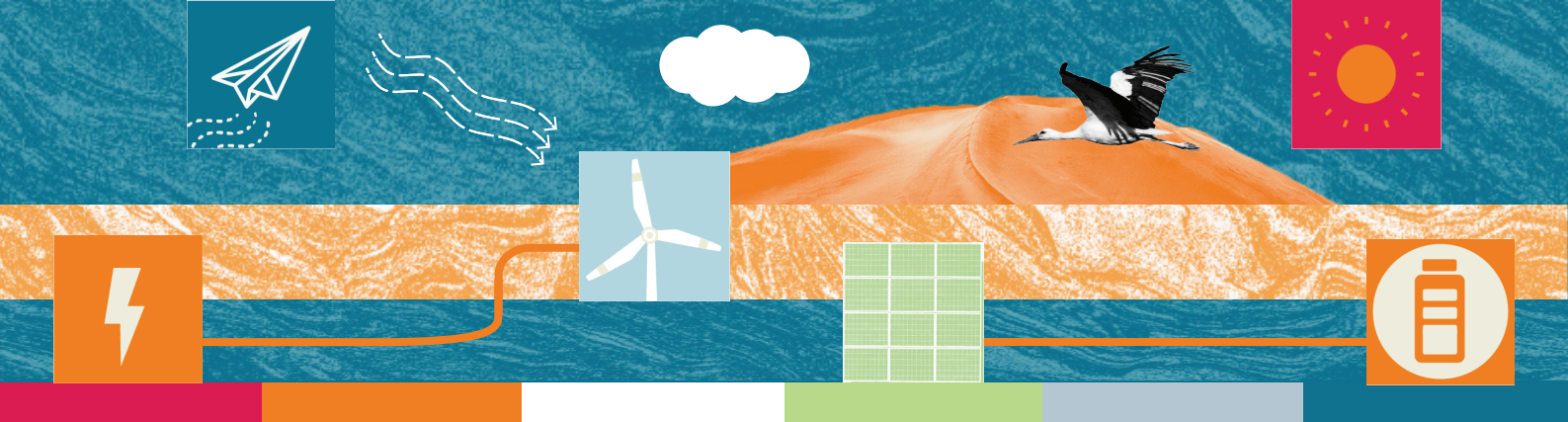

ACCELERAREA ENERGIEI REGENERABILE ÎN ROMÂNIA: DE LA POLITICI LA IMPLEMENTARE

Contextul UE pentru zonele de accelerare a energiei regenerabile

Prin planul REPowerEU, lansat mai 2022, Comisia Europeană își propune ca și obiectiv eliminare treptată a importurile de combustibili fosili și accelerarea tranziției către energia curată. În centrul acestui plan se află măsurile de creștere a eficienței energetice, de diversificare a surselor de energie și de eficientizare a dezvoltării surselor regenerabile de energie.

Pentru a accelera dezvoltarea energiei regenerabile, UE a introdus Regulamentul 2022/2577 și a revizuit Directiva privind energia regenerabilă (RED), permițând statelor membre să simplifice sau să elimine anumite evaluări de mediu în zonele desemnate pentru energia regenerabilă.

Direcții legislative europene

Directiva RED revizuită, adoptată în octombrie 2023, a introdus două obligații cheie în materie de amenajare a teritoriului, care urmăresc să echilibreze expansiunea energiei curate cu utilizarea terenurilor, protecția mediului și nevoile rețelei energetice.

21 mai 2025
Cartografierea zonelor
potențiale accelerării
energiei regenerabile

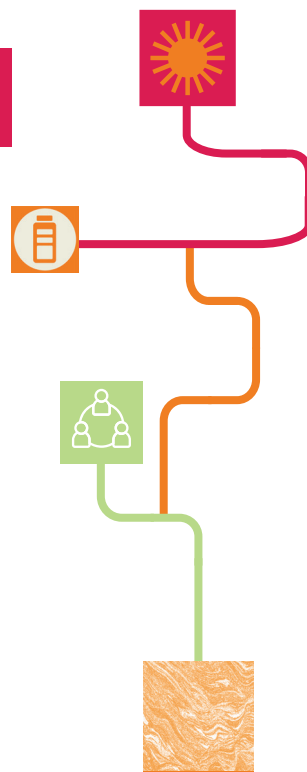
21 februarie 2026
Desemnarea zonelor
de accelerare pentru
energie regenerabilă

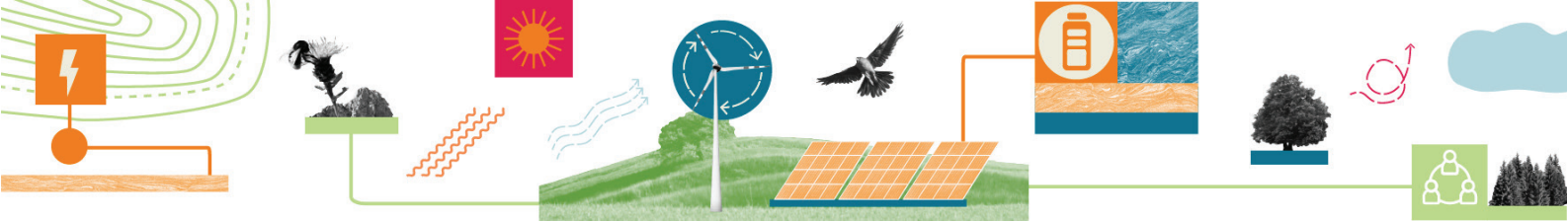
Stadiul implementării la nivel național: cartografierea și desemnarea zonelor de accelerare

Transpunerea RED III de către România reprezintă atât o oportunitate strategică, cât și o provocare logistică. Cu toate acestea, obstacolele majore includ întârzieri legislative, o colaborare instituțională fragmentată, o capacitate administrativă insuficientă și o lipsă de date actuale integrate și digitalizate privind mediul și utilizarea terenurilor, patrimoniul cultural (arheologic), infrastructura, inclusiv cea energetică și zonele de dezvoltare economică.

Transpunerea RED III în legislația românească a început în octombrie 2024, cu mai multe runde de consultări care au culminat cu un proiect final de ordonanță în martie 2025. Cadrul instituțional propus conturează roluri clare pentru ministerele și agențiile-cheie în planificare, evaluarea impactului asupra mediului, agricultură, dezvoltare urbană și integrarea în rețea.

Propunerea autorității este ca în termen de șase luni de la adoptarea ordonanței să fie finalizată cartografierea zonelor adecvate, iar desemnarea oficială a acestora să se facă prin hotărâre de guvern în termen de 18 luni. Consultările publice și evaluările de mediu fac parte integrantă din proces, iar transparența procesului este obligatorie. În absența aprobării și intrării în vigoare a proiectului normativ de reglementare, cartografierea nu a început și nici o consultare publică efectivă. În plus, Ministerul Energiei se confruntă cu constrângeri financiare care au împiedicat obținerea expertizei externe necesare.

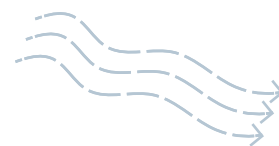

Inițiativa RENewLand și rolul său în punerea în aplicare a zonelor de accelerare pentru energia regenerabilă

Proiectul RENewLand, demarat în noiembrie 2023, își propune să se asigure că în cele trei țări din Europa de Est sunt urmate abordări durabile și bazate pe știință pentru desemnarea zonelor de accelerare: România, Bulgaria și Ungaria. Acesta capitalizează experiența și expertiza tehnică din alte țări în materie de planificare spațială a energiei regenerabile. Proiectul consolidează capacitatea autorităților publice, a societății civile, a mediului academic și a industriei de a realiza o planificare spațială integrată. Acesta oferă instrumente și metodologii care abordează lacunele de guvernare și reduc conflictele potențiale, permițând implementarea mai rapidă și mai durabilă a energiei eoliene și solare în mediul terestru.

Proiectul RENewLand a furnizat contexte și instrumente concrete pentru a sprijini implementarea de către România a RAA (Zone de Accelerare a Energiei Regenerabile) în conformitate cu RED III: trei ateliere naționale și un webinar regional de schimb de cunoștințe, stabilind o bază de colaborare pentru dezvoltarea durabilă a energiei regenerabile, precum și o **Declarație comună de principii a părților interesate naționale**. Această declarație este susținută de 16 părți cheie interesate, din domenii variate de activitate: asociațiile umbrelă din sectorul energetic eolian și solar, dezvoltatori și operatori de distribuție de energie, investitori, ONG-uri de mediu, autorități publice și mediul academic, reprezentând peste 200 de entități, consolidând astfel angajamentul față de extinderea responsabilă a energiei regenerabile.

Două studii de specialitate complementare, dezvoltate în cadrul proiectului, oferă un cadru metodologic cuprinzător pentru implementarea RAA:

1. Trinomics (2024) a identificat bune practici din statele membre avansate ale UE în cartografierea RAA. Constatările sale subliniază importanța:

a. **Cartografierea cuprinzătoare** inclusiv a zonelor sensibile, ca prim pas esențial în identificarea zonelor de accelerare a regenerabilelor (RAA). Aceasta implică excluderea sistematică a zonelor cu valoare ecologică sau culturală ridicată pentru a reduce conflictele.

b. **Colaborarea interinstituțională**, deoarece desemnarea cu succes a RAA depinde de o coordonare puternică între instituțiile publice și ONG-uri.

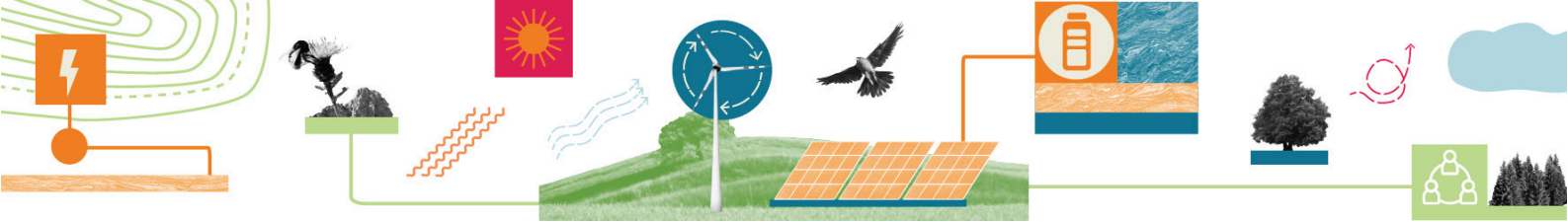
c. **Implicarea părților interesate**, raportul subliniind implicarea timpurie și continuă a comunităților pentru a spori legitimitatea proiectului și a reduce opoziția.

d. **Instrumente și scenarii inovatoare**, cu o planificare bazată pe scenarii și date GIS pentru a lua în considerare constrângerile strategice, de mediu și socio-economice.

e. **Procese de autorizare simplificate**, în special prin simplificarea procedurilor administrative prin digitalizare și modele de ghișeu unic.

Puteți afla mai multe din raport **aici**.

2. HUEA (2025) a elaborat o metodologie tehnică care cuprinde:

a. **Sisteme integrate de informații geografice (GIS) și luare de decizii bazate pe analiza multicriterială (MCDM- Multi Criteria Decision Making).** Această abordare combinată permite evaluarea transparentă a mai multor criterii divergente - sensibilitatea mediului, potențialul energiei regenerabile și impactul socioeconomic.

b. **Procesul ierarhiei analitice (AHP),** care structurează alegerile complexe de planificare într-o ierarhie de priorități, cum ar fi proximitatea față de infrastructură, sensibilitatea mediului și beneficiile economice, prin comparații între perechi de criterii.

c. **Operațiuni GIS practice:** procedurile tehnice specifice pentru preprocesarea datelor geospațiale, definirea zonelor tampon în jurul zonelor de excludere și efectuarea operațiunilor de evaluare a adecvării terenurilor.

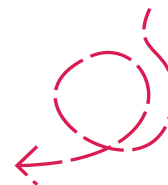
d. **Cerințe cuprinzătoare privind integrarea datelor:** identifică seturi de date esențiale și actuale care cuprind folosința terenurilor, topografia, infrastructura, zonele sensibile pentru biodiversitate, ariile protejate, condițiile climatice, date socio-economice și proximitatea față de zonele cu cerere ridicată de energie.

e. **Trei scenarii de planificare distincte,** pentru a ajuta factorii de decizie politică să navigheze prin constrângerile fiecărui scenariu.

- **Scenariul de mediu, recomandat prin proiect:** aplică criterii stricte de excludere a ecosistemelor sensibile și a punctelor critice de biodiversitate, asigurând alinierea la obiectivele de conservare.
- **Scenariul socio-economic:** pune accentul pe proximitatea infrastructurii și distribuția beneficiilor pentru a maximiza avantajele economice.
- **Scenariul tehnic:** prioritizează condițiile favorabile, cum ar fi punctele de conectare la rețea, viteza vântului și nivelul radiației solare, pentru a optimiza producția de energie și eficiența operațională.

Puteți consulta
metodologia **aici**.

Peisajul energiei regenerabile din România: progrese și principalele provocări

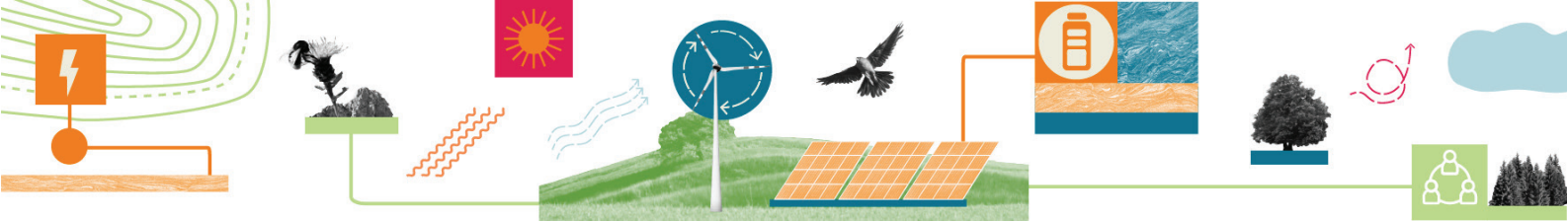
Prin **Planul Național Integrat pentru Energie și Climă (PNIESC) actualizat** al României, publicat de Comisia Europeană (CE) în octombrie 2024, se stabilește un obiectiv privind ponderea energiei regenerabile de 38,3% în consumul final de energie până în 2030 - o îmbunătățire față de versiunile anterioare, dar încă sub recomandarea CE de 41%. Pentru atingerea acestui obiectiv sunt necesari aproximativ 10,9 GW de noi capacități regenerabile, luând în considerare capacitățile instalate solare și eoliene de 1,6 GW (solar) și 3,0 GW (eolian) în 2024. Un alt obiectiv este decarbonizarea prin stabilirea unui obiectiv de eliminare treptată a cărbunului pentru 2032.

Cu toate acestea, punerea în aplicare a RED III este împiedicată de **bariere structurale persistente**.

Mediul politic și de reglementare prezintă obstacole semnificative, transpunerea dispozițiilor RED III confruntându-se cu întârzieri prelungite datorită instabilității politice prelungite încă din 2024.

Fragmentarea instituțională agravează aceste provocări, cu o slabă coordonare între multiplele ministere implicate în planificarea energiei regenerabile, creând lacune de comunicare și abordări inconsecvente ale punerii în aplicare. Absența unui cadru decizional centralizat înseamnă că responsabilitățile sunt dispersate între diverse autorități, fără o conducere sau o răspundere clară.

Limitările de infrastructură reprezintă provocări la fel de presante, în special rețeaua de energie învechită a României, care constrânge grav dezvoltarea energiei regenerabile. Fără o extindere strategică a rețelei, aliniată planurilor de dezvoltare a energiei regenerabile, chiar și zonele de accelerare bine concepute pot rămâne subutilizate din cauza capacității insuficiente de conectare.

Deficitul de capacitate și lipsa datelor în ecosistemul energiei regenerabile din România: agențiile guvernamentale nu dispun de expertiza tehnică și administrativă necesară pentru punerea în aplicare a proceselor complexe de planificare spațială și pentru gestionarea eficientă a tranziției energetice. Lipsa de personal, formarea limitată și instrumentele digitale inadecvate împiedică capacitatea autorităților de a-și îndeplini responsabilitățile în mod eficient. Această slăbiciune instituțională este agravată prin fragmentarea gravă a datelor, deoarece informațiile privind mediul natural, utilizarea terenurilor și rețeaua energetică, precum și absența unor seturi de date integrate și actualizate împiedică luarea de decizii bazate pe date concrete pentru planificarea energiei regenerabile.

Constrângerile financiare exacerbează și mai mult aceste probleme, resursele bugetare limitate împiedicând Ministerul Energiei să obțină expertiza externă necesară pentru a avansa în procesele de cartografiere și desemnare a zonelor de accelerare a utilizării energiei regenerabile.

Recomandări

Pentru a depăși barierele identificate și a accelera implementarea energiei regenerabile în România, este esențială o abordare politică coordonată și cuprinzătoare. Recomandările de mai jos oferă o foaie de parcurs pentru implementarea eficientă a zonelor de accelerare a producției energiei din surse regenerabile (RAA), în conformitate cu obiectivele UE privind clima și cu prioritățile naționale ale României:

a. Înființarea unui grup de lucru cu mai multe părți interesate

România trebuie să înființeze o platformă intersectorială națională permanentă, cu reprezentanți ai ministerelor-cheie, agențiilor publice, societății civile, mediului academic și autorităților locale, pentru a coordona desemnarea RAA și a asigura eficientizarea și integrarea politicilor relevante.

b. Adoptarea unei metodologii multicriteriale bazate pe GIS pentru selectarea RAA

Procesul de planificare spațială pentru RAA ar trebui să se bazeze pe o metodologie standardizată multicriterială a sistemului de informații geografice (GIS), precum cea dezvoltată în cadrul RENewLand. Aceasta permite o selecție transparentă și bazată pe dovezi a zonelor potrivite prin încorporarea criteriilor tehnice, de mediu și socio-economice într-un cadru analitic unificat.

c. Prioritizarea terenurilor degradate și neagricole, respectiv evitarea zonelor sensibile, pentru dezvoltarea RAA

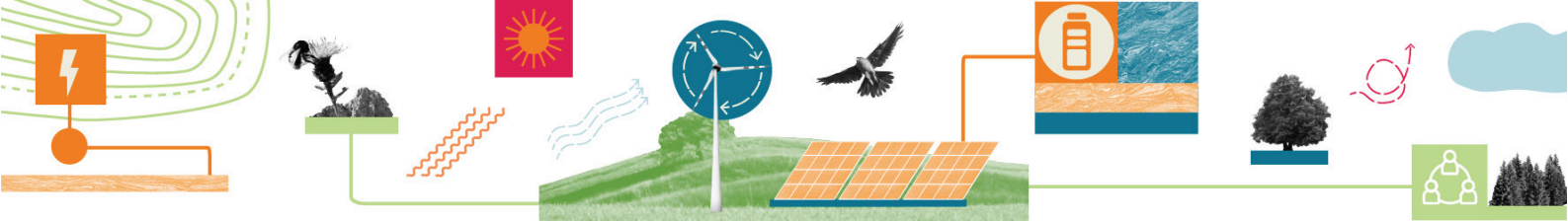
Ar trebui să se acorde prioritate terenurilor degradate, industriale și neagricole pentru dezvoltarea RRA, pentru a minimiza conflictele legate de utilizarea terenurilor și impactul asupra mediului. Este necesar totodată un inventar național cuprinzător al terenurilor industriale dezafectate, al fostelor zone industriale, al zonelor contaminate, al terenurilor agricole degradate și al altor zone cu conflicte reduse, adecvate pentru dezvoltarea energiei din surse regenerabile.

d. Dezvoltarea unei platforme centralizate de date spațiale open-source

Crearea unei platforme digitale de agregare a datelor în timp real de la organisme publice și de cercetare pentru a sprijini planificarea RAA și a asigura accesul liber al părților interesate.

e. Integrarea garanțiilor privind biodiversitatea în evaluările strategice de mediu

Pentru fiecare RAA desemnată ar trebui să existe o evaluare strategică de mediu bazată pe date dinamice privind biodiversitatea și să fie elaborate reguli specifice de atenuare/mitigare care să definească în mod clar măsurile de gestionare a impactului și obligațiile de conformitate pentru dezvoltatori.

f. Consolidarea implicării părților interesate și a beneficiilor pentru comunitățile locale

Părțile interesate, în special comunitățile locale, trebuie să fie implicate încă din primele faze ale colectării datelor și cartografierii zonelor potențiale. La fel de importantă este și elaborarea unor mecanisme de partajare a beneficiilor care să garanteze că acele comunități care găzduiesc infrastructuri regenerabile să beneficieze de avantaje tangibile în urma acestor dezvoltări.

g. Asigurarea alinierii între planificarea RAA și strategiile naționale de extindere a rețelei

Coordonarea eficientă între Ministerul Energiei, Transelectrica și companiile de distribuție este esențială pentru a se asigura că RAA desemnate sunt aliniate cu infrastructura de rețea existentă sau planificată. România ar trebui să elaboreze un plan cuprinzător de extindere a rețelei care să vizeze în special zonele de energie regenerabilă, cu mecanisme de finanțare sigure și procese de aprobare simplificate.

h. Creșterea capacității instituționale și a resurselor

Sunt necesare investiții în personalul instituțional, în formarea tehnică și în infrastructura digitală pentru a permite ministerelor și agențiilor publice să își îndeplinească rolul în materie de planificare, autorizare și monitorizare a mediului și a investițiilor în energia regenerabilă.

La final

Prin punerea în aplicare a acestor recomandări politice coordonate, România poate depăși barierele actuale din calea producerii energiei regenerabile în mod sustenabil și poate stabili un cadru rezilient pentru atingerea obiectivelor sale climatice, energetice și de conservare a biodiversității pentru 2030. Proiectul RENewLand furnizează instrumente valoroase, perspective ale părților interesate și bune practici internaționale care pot ghida această transformare. Acționând decisiv în acest sens, România are posibilitatea de a-și accelera tranziția către energia din surse regenerabile, echilibrând în același timp protecția naturii, securitatea energetică și echitatea socială.

Puteți afla mai multe informații din **acest document**.

